

OBČIANSKA NÁUKA

Inovovaný školský vzdelávací program Šibalko Inovovaný učebný plán

Občianska náuka	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Inovovaný štátny vzdelávací program	1	1	1	1
Inovovaný školský vzdelávací program	0	0	0	0
Spolu	1	1	1	1

1. Charakteristika učebného predmetu

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí, prispieva k vytváraniu a rozvoju sociálneho a občianskeho vedomia žiakov. Prostredníctvom vymedzených pojmov a výkonov sprostredkuje potrebné vedomosti, zručnosti a nadobudnutie spôsobilostí, ktoré im umožnia orientovať sa v sociálnom prostredí a v bežných životných situáciách. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Vede ich k poznávaniu svojej rodiny, školy, obce, regiónu, Slovenska a Európskej únie. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva, umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti, ktorej jedným z dôležitých predpokladov je kritické myslenie.

2. Ciele učebného predmetu

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií tým, že vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebapoznávaniu a hodnoteniu seba samých,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- osvojeniu si pravidiel a noriem spoločenského spolunažívania,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, rešpektovaniu a uznávaní základných princípov demokracie a tolerancie,
- získaní základných vedomostí o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
- preberaní zodpovednosti za vlastné názory, postoje a dôsledky konania,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k uvedomovaniu si práv a povinností, obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- budovaní si tolerančného prístupu k iným názorom, postojom, hodnotám a kultúram,
- vytváraniu schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania,

- získaniu základných vedomostí o sociálnoekonomickom a právnom fungovaní spoločnosti.

3. Témy, tematické celky

Predmet veku primerane oboznamuje žiakov s vybranými poznatkami z oblasti sociológie, psychológie, politológie, práva a ekonómie, ktoré ich vedú k poznávaniu seba a iných, k chápaniu personálnych, interpersonálnych, sociálnoprávných a ekonomických vzťahov medzi jednotlivcom a spoločnosťou. Podieľa sa na mravnom, občianskom a intelektuálnom rozvoji žiakov.

6. ročník

Tematické celky: Moja rodina

Moja trieda, moja škola

Moja vlasť

V 6. ročníku škola postupuje podľa platného vzdelávacieho štandardu predmetu občianska náuka. Predmet je spracovaný presne v rozsahu stanovenom ŠVP bez ďalších úprav.

7. ročník

Tematické celky: Postavenie jednotlivca v spoločnosti

Sociálne vzťahy v spoločnosti

V 7. ročníku škola postupuje podľa platného vzdelávacieho štandardu predmetu občianska náuka. Predmet je spracovaný presne v rozsahu stanovenom ŠVP bez ďalších úprav.

8. ročník

Tematické celky: Štát a právo

Ľudské práva a slobody

V 8. ročníku škola postupuje podľa platného vzdelávacieho štandardu predmetu občianska náuka. Predmet je spracovaný presne v rozsahu stanovenom ŠVP bez ďalších úprav.

9. ročník

Tematické celky: Voľba povolania

Ekonomický život v spoločnosti

Finančná gramotnosť

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre vzdelávací predmet Občianska náuka.

4. Požiadavky na výstup

6. ročník

Tematický celok: Moja rodina

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: • určiť typy spoločenstiev, v ktorých žije, • uviesť typy spoločenských rolí, ktoré vo svojom živote zohráva/bude zohrávať, • vysvetliť pomocou príkladov päť základných funkcií rodiny, • charakterizovať základné znaky rodiny, • porovnať rozdiely vo fungovaní harmonickej a rozvrátenej rodiny, • uviesť na príkladoch fungovanie pravidiel v rodine, • zostaviť rebríček práv a povinností detí v rodine, • navrhnuť zoznam piatich práv a povinností rodičov v rodine, • určiť vzťahy medzi členmi svojej širšej rodiny, • uviesť na príkladoch fungovanie vzťahov medzi príbuznými, priateľmi, susedmi.	rodina poslanie a funkcie rodiny vzťahy v rodine normy a pravidlá práva a povinnosti (detí a rodičov) medziľudské vzťahy viacgeneračné spolunažívanie príbuzní, priatelia, susedia

Tematický celok: Moja trieda, moja škola

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: • vypracovať individuálny návrh práv a povinností žiaka v školskej triede/škole, • zdôvodniť vybrané práva a povinnosti žiaka zo školského poriadku, • vysvetliť na príkladoch pozitívne a negatívne vzory pre život v triede/v škole, • zdôvodniť úlohu a význam fungovania žiackej školskej rady, • vytvoriť prehľad mimovyučovacej a mimoškolskej činnosti/aktivity v škole, obci a okolí.	školská trieda triedna samospráva školská samospráva mimovyučovacia činnosť mimoškolská činnosť

Tematický celok: Moja vlasť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: • zdôvodniť vlastnými slovami význam občianstva pre človeka, • vytvoriť na základe získaných informácií prezentáciu obce, mesta, regiónu, • predstaviť činnosť vybraných významných osobností obce/regionu, • prezentovať pozitívne tradície svojho regiónu, • vysvetliť spôsoby používania štátnych symbolov Slovenskej republiky, • rozlíšiť na príkladoch štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni v SR, • prezentovať vyhl'adané základné informácie o vzniku, význame a základných inštitúciách EÚ.	občan obec región Slovenská republika štátne symboly Európska únia

7. ročník

Tematický celok: Postavenie jednotlivca v spoločnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: • simulovať v rolových hrách základné typy osobnosti podľa temperamentu, • rozpoznať prejavy kladných a záporných charakterových vlastností konkrétneho človeka, • porovnať rôzne spôsoby učenia sa, • zhodnotiť prínos spolupráce a súťaženia v sociálnej skupine, • rozpoznať pozície a roly jednotlivcov v sociálnych skupinách, • identifikovať jednotlivé životné štýly, • zdôvodniť svoj výber vhodných a nevhodných spôsobov trávenia voľného času.	osobnosť človeka socializácia jednotlivca sociálna komunikácia učenie sociálne skupiny sociálne vzťahy zdravý životný štýl

Tematický celok: Sociálne vzťahy v spoločnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: • analyzovať štruktúru spoločnosti podľa veku, pohlavia, náboženstva, vzdelania, národnosti, • určiť hlavné príčiny sociálnych zmien v spoločnosti a ich dôsledky, • uviesť príklady rozmanitosti kultúr v Slovenskej republike, • rozpoznať prejavy šikanovania, extrémizmu, vandalizmu, • vysvetliť príčiny rôznych konfliktov v spoločnosti, • navrhnúť konkrétne formy pomoci pre zdravotne postihnutých a starých ľudí v okolí.	spoločnosť sociálne zmeny v spoločnosti sociálne a politické napätia – konflikty, vojny, extrémizmus tolerancia dobrovoľníctvo charitatívna činnosť

8. ročník

Tematický celok: Štát a právo

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže: • analyzovať články Ústavy SR, týkajúce sa znakov štátu a štátnej moci, • zhodnotiť význam Ústavy SR pre občana, • vysvetliť na príkladoch vybraných štátov funkcie štátu, • porovnať na príkladoch vybraných štátov rôzne formy vlády • zdôvodniť potrebu deľby štátnej moci, • vystihnúť rozdiely medzi priamou a nepriamou demokraciou, • rozlíšiť parlamentné, prezidentské a komunálne voľby, • vytvoriť hierarchiu právnych predpisov, • rozpoznať na príkladoch znaky protiprávneho konania.	Ústava Slovenskej republiky štát, jeho znaky a funkcie forma vlády deľba štátnej moci demokracia voľby právo právne normy právna spôsobilosť spôsobilosť na právne úkony

	trestná zodpovednosť prezumpcia neviny
--	---

Tematický celok: Ľudské práva a slobody

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže: - orientovať sa v texte Druhej hlavy Ústavy SR a Dohovoru o právach dieťaťa, - rozpoznať v konkrétnych situáciách prejavy diskriminácie, - identifikovať rodové stereotypy v okolí a médiách, - prezentovať výsledky samostatne nájdených príkladov najčastejšieho porušovania práv dieťaťa v rodine, škole, na Slovensku, vo svete.	ľudské práva a slobody predsudky diskriminácia práva dieťaťa Dohovor o právach dieťaťa

9. ročník

Tematický celok: Voľba povolania

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: - zdôvodniť opodstatnenosť vzdelania a vzdelávania ako hodnoty - vytvoriť schému školského systému SR - orientovať sa pri výbere povolania v rôznych zdrojoch informácií - prezentovať plán budovania svojej kariéry	vzdelanie ako hodnota voľba povolania spôsobilosť na povolanie profesijná orientácia

Tematický celok: Ekonomický život v spoločnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže:	

- rozlíšiť pojmy ekonómia a ekonomika - konkretizovať na príkladoch spôsoby riešenie troch základných ekonomických otázok, - uviesť základné rozdiely medzi trhovou, príkazovou a zmiešanou ekonomikou, - demonštrovať vzťahy medzi kupujúcimi a predávajúcimi na trhu, - simulovať postup pri reklamácií tovarov alebo služieb	ekonómia a ekonomika základné ekonomické otázky typy ekonomík trh trhový mechanizmus základné formy podnikania spotreba spotrebiteľ ochrana spotrebiteľa
---	---

Tematický celok: Finančná gramotnosť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: - zostaviť modelový osobný/rodinný rozpočet, - ilustrovať na príklade vybraný problém z oblasti finančnej gramotnosti, - zhodnotiť mieru rizika pri využití služieb bankových a nebankových inštitúcií.	rozpočet finančné inštitúcie

Prierezové témy

- ❖ osobnostný a sociálny rozvoj
- ❖ výchova k manželstvu a rodičovstvu
- ❖ environmentálna výchova
- ❖ mediálna výchova
- ❖ multikultúrna výchova
- ❖ ochrana života a zdravia.

5. Metódy a formy práce

Kognitívne metódy výučby sú systémom uvedomelých a cieľavedomých pôsobení učiteľa, ktorými riadi poznávaciu a praktickú činnosť študentov zameranú na dosiahnutie cieľov výučby.

Výkladovo - ilustratívna metóda - metóda osvojovania poznatkov hotovým informovaním.

Reproduktívna metóda (metóda osvojovania skúseností zo spôsobov činnosti napodobovaním).

Tradičné vyučovanie - je charakterizované hlavne tým, že na vyučovacích hodinách sa využíva predovšetkým **výkladovo-ilustratívna a reproduktívna metóda**.

Problémové vyučovanie - využíva predovšetkým metódy problémového výkladu, heuristickú a výskumnú.

Metóda problémového výkladu (metóda osvojovania poznatkov zdôvodňovaným informovaním).

Heuristická metóda (metóda osvojovania skúseností z tvorivej činnosti etapovitým riešením problému

Výskumná metóda (metóda osvojovania skúseností z tvorivej činnosti samostatným riešením problému).

Dialóg a diskusia prebiehajú vo väčšej alebo menšej skupine. Učiteľ sa tejto aktivity môže zúčastňovať ako diskutujúci alebo facilitátor.

Inscenačné metódy (metódy hrania rol) - spočívajú v simulácií stanovených situácií, keď sa riešenie realizuje prostredníctvom hrania rol.

Brainstorming (burza dobrých nápadov) - kladie dôraz na čo najrýchlejšie zhromaždenie a zapísanie nápadov, námetov, informácií. Cieľom je vyprodukovať čo najviac myšlienok v minimálnom čase.

Zážitkové metódy – vytváranie zážitku, emocionálne prežívanie skutočnej situácie na vlastnej koži. Takýto spôsob učenia vedie často k silným zážitkom a spontánnemu učeniu sa.

Formy:

Frontálna práca (učiteľ pracuje súčasne s celou triedou, pôsobí na všetkých študentov, napr. pri výklade, zadávaní úloh, hromadných previerkach).

Individuálna práca (učiteľ je v interakcii len s jedným študentom, ktorý pracuje samostatne, napr. pri ústnom skúšaní, riešení príkladov, osvojovaní si určitej zručnosti),

Skupinová práca (učiteľ je v interakcii so skupinou, v ktorej študenti spoločne pracujú na určitej úlohe, napr. v rámci cvičenia robia experiment, riešia zložitejšie úlohy, vypracovávajú určitý produkt materiálnej či nemateriálnej povahy) Pri tejto sociálnej forme výučby je základnou podmienkou interakcia medzi študentmi. Pôsobenie učiteľa sa dostáva do úzadia a má poradnú, kontrolnú a korekčnú funkciu. Skupinová práca môže byť diferencovaná a nediferencovaná. V tradičnej škole je najmenej častá skupinová práca. Pritom v nej obsiahnuté prvky spolupráce pôsobia zmiernujúco na individualistický charakter práce študentov, ktorý môže viesť k ich nadmernej súťaživosti.

Projektové vyučovanie - realizácia projektovej formy vyučovania na hodinách nie je pevne stanovená, a preto ani neobmedzuje učiteľa v jeho tvorivosti a spôsoboch realizácie vyučovacej hodiny, využíva medzipredmetové vzťahy, stiera hranice medzi jednotlivými predmetmi. Primárnym cieľom projektového vyučovania je aktívne zapojiť žiakov do poznávacieho procesu.

Integrované tematické vyučovanie (ITV) - predstavuje komplexný program, ktorý v sebe integruje všetky princípy efektívneho učenia.

Párové vyučovanie – výučba v dvojiciach, úlohy sa zadávajú dvojici, páru žiakov. Informačný okruh sa rozširuje o väzbu žiak – žiak a posilňujú sa prvky spolupráce.

Tímové vyučovanie – zabezpečuje tím učiteľov s vnútornou del'bou práce a špecializáciou, žiaci sú zoskupovaní do niekoľkých rôzne veľkých skupín, učebná činnosť žiakov i vyučovacia činnosť učiteľa je prispôbená špecializácii učiteľa a veľkosti skupiny, podľa

týchto požiadaviek prebieha výučba v rôzne veľkých učebniach, tomu sa prispôsobuje čas a rozvrh vyučovania.

Programované vyučovanie – žiak svoju činnosť riadi sám pomocou naprogramovaného učiva, odlišné je usporiadanie učebnej látky, žiak má individuálne tempo výučby.

Individuálne vyučovanie - je považované za najstaršiu organizačnú formu vyučovania, riadiaci systém predstavuje jeden učiteľ, ktorý vyučuje, respektíve riadi činnosť vždy iba jednotlivých žiakov. Žiaci sa zhromažďujú spravidla v jednej miestnosti, pričom každý žiak pracuje individuálne, vzájomne nespôlupracujú. Sú rôzneho veku, na rôznej vedomostnej úrovni a rôzny je aj ich počet. Učivo je stanovené pre každého žiaka zvlášť, žiadne spoločné učebnice, ani úlohy, či zadania. Čas vyučovania je časovo neobmedzený. Nie je presne určený v časových jednotkách v priebehu dňa ani roka. Rozmiestnenie žiakov a vecných prostriedkov je voľné a nie je presne určené.

Vyučovacia hodina – riadiaci systém predstavuje jeden učiteľ, ktorý vyučuje – riadi učebnú činnosť celej skupiny žiakov naraz, vyučuje “hromadne”. Učiteľ má vedúcu úlohu, ktorá sa neskôr presúva čiastočne na žiaka.

Exkurzie - rozumieme nimi dočasné prenesenie vyučovacieho procesu z prostredia triedy do reálneho prostredia.

Vychádzky sú kratšie a menej náročné ako exkurzie a výlety. Majú rekreačný ráz. Uskutočňujú sa v okolí školy a v blízkej prírode.

Besedy a organizované rozhovory - sú organizačné jednotky, ktoré sa realizujú priamym rozhovorom pedagóga so žiakmi alebo formou besedy žiakov s pozvaným hosťom o aktuálnych problémoch. Besedu a organizovaný rozhovor treba primerane vopred pripraviť.

Súťaže a kvízy - prispievajú k uspokojeniu základnej potreby človeka, akou je potreba uplatniť sa. Väčšinou sa jedná o jednorazové akcie, ale môžu byť i dlhodobé. Usporiadávajú sa v športe, môžu byť vedomostné i kultúrne.

6. Učebné zdroje

Zdrojom informácií pre žiakov je učebnica občianskej náuky pre 5., 6., 7., 8., 9. ročník, pracovné listy pre žiakov, internet, denná tlač.

Občianska náuka pre 5. ročník ZŠ – Alena Drozdíková, Daniela Ďurajková, SPN 2011.

Občianska náuka pre 6. ročník ZŠ – Alena Drozdíková, Daniela Ďurajková, SPN 2012.

Občianska náuka pre 7. ročník ZŠ – Alena Drozdíková, SPN 2012.

Občianska náuka pre 7. ročník ZŠ – Alena Drozdíková, Daniela Ďurajková, SPN 2017

Občianska náuka pre 8. ročník ZŠ – Daniela Ďurajková, Dáša Vargová, SPN 2012

Občianska náuka pre 9. ročník ZŠ – Helena Kopecká, Erika Muchová, SPN 2012

7. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie sa vykonáva podľa Internej smernice - Vnútny systém kontroly a hodnotenia žiakov. Vyučovaci predmet občianska náuka sa bude v 6. – 9. ročníku vyučovať podľa Inovovaného školského vzdelávacieho programu, hodnotenie predmetu - klasifikácia známku.